

KONFERENCE PAR SABIEDRĪBAS VIEDOKĻA IETEKMI UZ TIESU SISTĒMU

Tiesību zinātņu pētniecības institūts (TZPI) 2018. gada 26. janvārī Latvijas Universitātē rīkoja konferenci “Sabiedriskā viedokļa ietekme uz tiesnešiem un tiesu sistēmu kopumā”, kurā piedalījās tieslietu sistēmas darbinieki, politiķi, zinātnieki, sabiedrības pētnieki un žurnālisti, lai apspriestu publiskā spiediena ietekmi uz tiesas spriešanu Latvijā.

Konferences “Sabiedriskā viedokļa ietekme uz tiesnešiem un tiesu sistēmu kopumā” rīkotāji un referenti LU Mazajā aulā

Foto: Boriss Koļesņikovs

Pasākuma iniciators – TZPI valdes priekšsēdētājs, Saeimas deputāts un LU Juridiskās fakultātes profesors Ringolds Balodis pasākuma nepieciešamību pamatoja šādi: “Sabiedrības ietekme uz tiesu vidi ir tēma, kas gadu laikā nozīmīgu tiesvedību kontekstā kļuvusi īpaši aktuāla. Publiskais spiediens dažādu komerciesību strīdu, smagu noziegumu izmeklēšanā, iztiesāšanā, pārsūdzēšanā bieži vien ir tik spēcīgs, ka to izjūt visi procesa dalībnieki. Ceru, ka problēmas publiska aktualizēšana, izdiskutēšana žurnālistu, tiesnešu un advokātu vidū radīs lielāku izpratni par šo fenomenu, kas savukārt uzlabos tiesu sistēmas komunikāciju ar sabiedrību.”

Lielu interesi izraisīja pētījumu firmas SKDS veiktās aptaujas “Sabiedriskā viedokļa ietekme uz tiesnešiem un tiesu sistēmu” rezultāti (pilnībā pieejami TZPI mājaslapā). Aptaujā tika apkopoti trīs grupu atšķirīgi viedokļi par tiesas spriešanas neatkarību Latvijā: sabiedrības viedoklis (1003 nejausi respondenti), zvērinātu advokātu viedoklis (375 respondenti) un tiesnešu viedoklis (270 respondenti).

Diemžēl arī šī aptauja apliecināja, ka tiesām uzticas mazākā daļa sabiedrības (39 %), tomēr vidējais Latvijas iedzīvotājs ir stingri pārliecināts, ka galvenais kritērijs tiesas spriešanā ir likums (69 %), tajā pašā laikā 46 %

domā, ka tiesnesim būtu jāņem vērā arī sabiedrības viedoklis konkrētajā lietā.

Savukārt 51 % aptaujāto advokātu uzskatījuši, ka tiesneši mēdz pieņemt spriedumus sabiedriskā spiediena rezultātā, turklāt 55 % advokātu norādījuši, ka tiesu varu ietekmē politiķi un amatpersonas, bet 51 % uzskata, ka tiesu vara nav neatkarīga no izpildvaras.

Daudz optimistiskāks tomēr ir tiesu pašvērtējums: kaut arī 58 % atzinuši, ka ir izjutuši masu mediju spiedienu, 50 % jutuši sabiedriskās domas spiedienu, bet 31 % saskāries ar politiķu centieniem ietekmēt, tomēr 94 % tiesnešu norādījuši, ka neizmanto tiesvedībā medijos atrodamo informāciju un 98 % atbildējuši, ka izspriež tiesu pēc likuma, neskatoties uz sabiedrības viedokli.

Konferences ieraksts ir pieejams LU Juridiskās fakultātes mājaslapā, bet šajā “Jurista Vārdā” publicējam vairāku pasākumā nolasīto referātu tēzes. Tāpat šajā žurnālā lasāma ar tiesu un mediju attiecībām saturiski saistīta intervija, kurā ar savām atziņām dalās lords Tomass, kurš vadīja tiesas sastāvu, kas izskatīja milzīgu ažiotažu izraisījušo lietu par Lielbritānijas izstāšanās no ES procedūru.

Jurista Vārds